

Coordonatori

Prof. univ. dr. Cristian Oliviu BURADA

Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA

Coordonatori

Prof. univ. dr. Cristian Oliviu BURADA

Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA

TREPTЕ ÎN ISTORIA CIVILIZAȚIEI URBANE CRAIOVENE

Editura UNIVERSITARIA

CRAIOVA, 2025

Copyright © 2025 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Trepte în istoria civilizației urbane craiovene / coord.: prof. univ. dr.

Cristian Oliviu Burada, prof. univ. dr. Dinică Ciobotea. - Craiova:
Universitaria, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-2177-0

I. Burada, Cristian Oliviu (coord.)

II. Ciobotea, Dinică (coord.)

94

71

Coordonatori: Prof. univ. dr. Cristian Oliviu BURADA

Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA

Autori: Cristian Oliviu BURADA

Dinică CIOBOTEA

Gabriel CROITORU

Liliana POPESCU

Sorinel POPESCU

Daniel Alin SIMULESCU

Redactor editorial Denisa BARBU

© 2025 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Prefață

În acest an, al 2025-lea din era noastră, odată cu 1 iunie, în inimile și sufletele craiovenilor se înfiripă bucuria aniversară, sărbătorească, a 550 de ani de când istoria s-a îmbogățit documentar cu un nume nou, Craiova, dar cu rădăcini vechi, legendare, așezare umană în segmentul inferior al văii Jiului, cu o retrospectivă istoriografică a unui interval temporal fertil în planul creației și progresului.

Se trăiesc și percep, cu siguranță, momente relevante ca amplitudine, de felul celor ce deslușesc interogațiile doritorilor de cunoaștere și meditațiile fiecărui concetățean în privința condiției umane, individuale și comunitare. Sunt analizate valorile de tot felul, după măsura, specificul și "pravila" date de regiunea căreia îi aparțin.

Despre asemenea fapte și lucruri durate, cuprinse în ceea ce Petre Pandrea numea Pravila de la Craiova, și-au rânduit privirea și travaliul câțiva oameni de carte, în lucrarea **"TREPTE ÎN ISTORIA CIVILIZAȚIEI URBALE CRAIOVENE"**, propunând ca, printr-o retrospectivă asupra traiectului existențial creator al generațiilor anterioare, să așeze la locul convenit efortul lor permanent și valorile care au dus la construirea unei "cetăți" fără ziduri, precum o grădină iubită de locuitorii săi, și cel puțin admirată de cei care ajung să o cunoască.

Lucrarea de față este, în principal, o istorie a Craiovei, derulând o narațiune despre evoluția așezării de pe Jiu, începând din perioada geto-dacilor, continuând cu durata lungă a medievalității și finalizând cu etapele parcurse până în zilele noastre.

Arheologii au descoperit chiar în acest an materiale în interiorul perimetral al Hanului Hurezi, din perioada geto-dacilor și cea a Daciei Romane, când aceasta se numea Pelendava (Pelendova), identificată în punctul Cârligei – Bucovăț și al Daciei Romane (localizată prin ruinele de lângă vechea mănăstire Coșuna, sau Bucovățul Vechi, fostă necropolă a banilor olteni), dincolo de durata medievalității (de la prezența dovedită arheologic în secolele VI-VII în punctul "Poianca-Cernele" și, din secolele următoare, în punctele Biserica Sfântul Dumitru, Făcăi, Braniște-Podari, Fântâna Obedeauu, Craiovița, Cernele ș.a., la importantul centru economic,

social, politic, militar, cultural și juridic etalat prin reședința instituțiilor zonale Bănia Craiovei, Isprăvnicatul Craiovei, Căimăcămia Olteniei).

Craiova a fost al doilea centru urban, sau centru bipolar în stat, după capitala Țării Românești, manifestat istoricește printr-un individualism ce s-a perpetuat până în anii 1848 – 1859, și care a impus domnii cu origini din banoveții participanți la actul întemeierii din secolul al XIII-lea a domnilor din neamul Boierilor Craiovești, Basarabi, până la Gheorghe Dimitrie Bibescu și Barbu Dimitrie Știrbei, înainte de Domnul Unirii din 1859, când s-a început o istorie în stilistica epocii moderne naționale.

În esențializarea argumentației discursului, autorii au poziționat Craiova ca loc de întâlnire a zece drumuri de pe care se vine și din care se pleacă spre toate punctele cardinale, spre inima spațiului național și prin coridoarele terestre către Bizanț-Orient și centrul Europei.

Pe măsura curgerii anilor, Craiova a crescut ca așezare atât demografic, cât și teritorial. Lucrarea de față urmărește acest proces, de la satul și moșia marelui neam de boieri Craiovești, cu atestare documentară la 1 iunie 1475, la treptele de oraș (1582) și municipiu în zilele noastre.

Ascendența așezării asociată cu multiplele adăugiri de creații urbanistice de la o etapă la alta, sunt integrate de autori contribuțiilor creatoare ale craiovenilor ca idealuri care, într-un anume trecut, au reprezentat aspirații de perspectivă, iar în prezent sunt direcții de continuitate.

Toate înfăptuirile din ultimii 150 de ani, asociate unor personalități ale locului cu recunoaștere la nivel național, în cuprinderea conceptului de urbanism, precum amenajarea cursurilor apelor, alimentarea cu apă, canalizarea, termoficarea, transportul în comun, folosirea energiei electrice etc., prea puțin cunoscute contemporanilor, sunt prezentate în cronologia de până în 1989 și în cea de 35 de ani de istorie nouă postdecembristă.

Ca un tot, Craiova de astăzi este mărturia evoluției sale, locul din care străbatem toate orizonturile prin puterea sa de centru polarizator al zonei Olteniei și deținător al unor importante instituții cultural-științifice-spirituale (două Universități: Universitatea din Craiova, cu treisprezece facultăți, Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova, cu un număr de patru facultăți, Mitropolia Olteniei, Institutul Academiei Române de Cercetări Socio-Umane, patru mari biblioteci, etc.).

În prezent, Craiova, având în componență localitățile Făcăi, Mofleni, Popoveni, Șimnicu de Jos, și satele Cernele, Cernelele de Sus, Izvorul Rece și Rovine, este municipiul de reședință al județului Dolj, capitala Olteniei, una din inimile nepieritoare ale României, configurată ca o așezare urbană de mare complexitate, iar în întinderea ei firească, cu mult peste nucleul medieval din mijlocul „moșiei domnești”.

„La trecutu-i mare, mare viitor!”, cum ar spune poetul.

Sub aspect urbanistic de largă perspectivă, se au în vedere aspecte precum: elaborarea documentațiilor de urbanism (PUG-uri, PUZ-uri, PUD-uri) care să răspundă noilor abordări privind orașele durabile, dezvoltarea continuă a infrastructurii urbane, extinderea rețelei de alimentare cu apă, canalizare, stații moderne de epurare a apelor uzate, implementarea conceptului de construcții durabile, programul privind investițiile ce vizează Aeroportul Internațional Craiova.

Există proiecte privind protecția mediului înconjurător, cu acoperirea inclusiv a zonei metropolitane, conservarea și întreținerea corespunzătoare a construcțiilor monumente istorice și arhitecturale reprezentative pentru comunitate, extinderea și protejarea zonelor verzi, realizarea unor „bulevarde verzi”.

Pentru bogăția informațională și corecta structurare a temei propuse, această carte se constituie într-un izvor cultural de referință pentru generațiile de astăzi și din viitor, o posibilă introducere la o operă monografică prin care amănuntul să devină argumentul și frumusețea faptelor umane.

O recomandăm spre sufletul tuturor!

1 iunie 2025

Prof. univ. dr. Cezar Ionuț SPÎNU –
Rectorul Universității din Craiova

Notă editorială

Vârstele oraşului Craiova

Istoria Craiovei este un diptic, o parte a arheologiei și legendelor, cea de-a doua a mărturisirilor documentare, împletindu-se într-un tot spectaculos.

Data de 1 iunie 1475 este cea care marchează atestarea documentară a Craiovei, aşezarea de pe Jiul de Jos.

Sunt multe alte însemne care îi probează existența, din preistorie (cele mai recente descoperiri arheologice datate în neolitic – epoca bronzului, în interiorul perimetral al Hanului Hurezi), peste epocile dacică și romană, când aici ființa localitatea Pelendava, până la momentul prezenței cneazului Ioan, egalul antroponimului crai din secolul al XIII-lea, strămoșul marelui neam de boieri-banoveți, Craioveștii.

Alături de alte repere privind ascensiunea aşezării Craiova de pe moșia Craioveștilor, în creștere demografică și importanță socială, ca spațiu polarizator în Valahia Mică (Valahia Cisalutana, Oltenia) prin instituții regionale (Bănia vicevoievodală, Isprăvnicatul Craiovei în secolul al XVII-lea și Căimăcămia Olteniei între 1761 – 1831 ș.a.), enumerăm: atestarea documentară ca oraș în 1582, centru militar în domnia lui Mihai Viteazul, târg internațional în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, unde Matei Basarab Voievod a refăcut biserica Sfântul Dumitru, veche de mai multe secole, iar voievodul Constantin Basarab Brâncoveanu a construit cele mai mari clădiri din întreaga zonă, Casa Băniei și Hanul Mănăstirii Hurezi, dând aşezării importanță europeană, ca al doilea mare oraș al Țării Românești până prin anii 1848 – 1859.

Dezvoltarea orașului în stilistica Occidentului european și racordarea acestuia la nivelul urbanistic modern de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului trecut, s-au permanentizat în obiectivele creatoare ale administrației locale, după circa 125 de ani, generația de astăzi evocă nobile tradiții culturale și etalează o civilizație urbană în acord cu standardele de moderne de viață.

Craiova se regăsește în scrierile istoriografice ca fiind orașul celor 1.000 de comercianți – în evaluarea din 1871 a lui Gheorghe Chițu –, al celor 1.000 de moșieri – după estimarea scriitorului Ilie Purcaru –, sau al celor 1.000 de milionari – după ajustarea terminologică postdecembristă a istoricului de artă Paul Rezeanu.

Oricare din aceste sintagme se potrivește cu rostul istoric al Craiovei, urbea așezată la îngemănarea geografiei muntelui cu cea a câmpiei. Dimensiunea economică a Craiovei, astăzi pe culoarele comerciale europene generează noi coordonate istorice de centru polarizator al Regiunii de dezvoltare din sud-vestul României.

Orașul, marcând o permanentă evoluție, este spațiul de viață al nostru, cei de astăzi, păstrat și înflorit prin creația multor generații anterioare.

Amenajarea teritoriului a fost și va rămâne o prioritate pentru administrația din oricare oraș european, iar în cazul Craiovei, drumul parcurs de la primele proiecte legate de sistematizare până la conceptele de bună guvernare și oraș durabil, s-a derulat într-o notă naturală, conducând la poziționarea ei la loc de cinste printre metropolele Europei.

Conceptul bunei guvernări a apărut inițial în cadrul corporațiilor multinaționale de la care a fost dezvoltat ca modalitate de acțiune a Băncii Mondiale, în anii ultimului deceniu din secolul trecut, ulterior fiind preluat și de Comisia Europeană care, în 2001, a întocmit pachetul de principii pe această temă sub denumirea de „Carte Albă”.

Buna guvernare este în fapt „filosofia” de a governa, iar guvernarea nu este altceva decât maniera practică prin care se realizează obiectivele guvernării, la capătul acestui proces fiind implicarea în cât mai mare măsură a cetățeanului la luarea deciziilor privind comunitatea, asigurarea unui eșafodaj democratic capabil să ducă la apariția unor decizii cu adevărat responsabile, coerente, dar și transparente.

Tot buna guvernare este cea care generează seturile de reforme structurale poziționate pe palierele economic, politico-administrativ, dar și pe cel care ține de societatea civilă.

În chintesență, procesul de urbanizare rezidă în dezvoltarea permanentă a modului de viață urbană, prin creșterea extensivă a nivelului acesteia în teritoriu, completat cu o creștere intensivă a sa.

Conceptul de dezvoltare durabilă însumează formele și metodele de dezvoltare socio-economică ce au ca bază atât elementele economico-sociale, cât și pe cele care țin de capitalul natural.

Dar, poate cea mai răspândită și acoperitoare definiție a dezvoltării durabile este cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul „Viitorul nostru comun”, cunoscut și sub numele de

Raportul Brundtland: „Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”.

În acest an jubiliar a fost elaborată lucrarea de față prin reeditarea parțială a două preocupări anterioare din 1998 (*Craiova. Pagini de istorie și civilizație. I. Alimentarea cu apă*, Editura Aius, Craiova; *Pagini de istorie și civilizație. III. Amenajarea apelor, canalizarea și termoficarea orașului*, Editura Helios) și adăugarea de noi contribuții documentare, articole, studii de specialitate, sau prezentări ale realizărilor tehnico-urbanistice din ultimii 25 de ani.

La 550 de ani de la atestarea documentară a Craiovei, dedicăm această lucrare „locului minunat” de pe Jiu (după expresia unui călător străin).

Coordonatori:

Prof. univ. dr. Cristian Oliviu BURADA

Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA

INTRODUCERE

URBANISMUL CRAIOVEAN ÎN ACTUALITATE

Ritmul alert de dezvoltare urbană a societății contemporane face ca aceasta să se transforme într-un fenomen fără precedent în istoria contemporană. Astfel că, dacă în 1950, 30 % din populația mondială trăia în orașe, în 1995 se ajunsese la 45 %, iar pentru anul 2025 se preconizează creșterea acestui procent la 60 %, sau chiar de până la 80 % la sfârșitul secolului al XXI-lea. Orașele se confruntă cu o serie de probleme acute, de tip social, economic sau de mediu, însă, dezvoltarea urbană aduce beneficii oamenilor, iar un nivel ridicat de dezvoltare urbană poate fi atins numai printr-o abordare integrată a tuturor factorilor sustenabilității urbane.

Urbanismul a fost de-a lungul timpului obiectivul principal al specialiștilor din domeniu, astfel că, încă din Grecia antică, apoi în perioada renescentistă și mai apoi în perioada revoluției industriale, până în zilele noastre, aceștia au încercat să definească acest termen și să-l consacre ca știință. Conceptul de urbanism a fost definitivat în secolul XX, mai ales după crearea CIAM¹ (Congresului Internațional al Arhitecturii Moderne), inițiat de Le Corbusier.

---

¹ Congresul Internațional de Arhitectură Modernă (CIAM) a fost urmat de o serie de unsprezece congrese de arhitectură și urbanism care au avut loc între 1928 și 1959. Inițiat de un grup de arhitecți moderniști europeni, CIAM a influențat dezvoltarea arhitecturii și urbanismului la nivel mondial. Printre membrii fondatori ai CIAM se numără arhitecți precum Walter Gropius din Germania, Le Corbusier din Franța, Mart Stam din Țările de Jos și Sven Markelius din Suedia. Primul congres a avut loc în 1928 la La Sarraz, Elveția, iar ultimul în 1959 la Otterlo, Țările de Jos. Aceste întâlniri au avut ca scop schimbul de idei despre arhitectura modernă și proiectarea orașelor într-un context european și, ulterior, internațional. Fiecare congres s-a concentrat pe un subiect specific, cum ar fi "Locuința minimă" (CIAM II) sau "Inima orașului" (CIAM VIII). Membrii CIAM au ales un organism executiv permanent, Comité international pour la résolution des problèmes de l'architecture contemporaine (CIRPAC), al cărui prim secretar general a fost criticul elvețian de artă și arhitectură Siegfried Giedion. Cărțile CIAM, inclusiv Cartea de la Atena din 1933, au stabilit cerințele minime și condițiile optime pentru construirea orașelor noi sau reconstruirea celor vechi, având în vedere nevoile umane și proporțiile corpului uman. Le Corbusier, unul dintre membrii fondatori, a fost un teoretician și promotor al arhitecturii adaptate la dimensiunile corpului

Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române, urbanismul reprezintă „știința al cărei obiect îl constituie sistematizarea așezărilor omenești existente și proiectarea de noi așezări”. O altă abordare, mai completă, desemnează urbanismul ca fiind „știința proiectării și planificării lucrărilor de construire, sistematizare, reconstruire sau restructurare a unei așezări omenești împreună cu complexul de măsuri socio-economice, tehnice, igienice care se iau în vederea satisfacerii necesităților materiale și social-culturale ale noilor așezări”. În aceeași idee se înscrie și definiția potrivit căreia urbanismul reprezintă „un ansamblu de măsuri tehnice, administrative, economice și sociale care trebuie să permită o dezvoltare armonioasă, rațională și umană a aglomerațiilor”.

Ca urmare a creșterii populației și a progreselor tehnologice de după Al Doilea Război Mondial, în lume au apărut noi forme urbane (zone, regiuni, arii metropolitane, orașe-satelit), procesul de urbanizare fiind supus permanent modificărilor și, în această dinamică, orașele solicită mai multă hrană, apă, energie etc. Deși orașele ocupă cel mult 2 % din suprafața planetei, ele produc peste 78 % din emisiile de carbon, consumă peste 60 % din apa menajeră și peste 76 % din lemnul utilizat în scopuri industriale².

Dezvoltarea durabilă a orașelor ca principal motor al dezvoltării economice și sociale, poate fi realizată doar printr-o abordare integrată a investițiilor, extinse dincolo de limitele administrative ale municipiilor reședință de județ. În acest sens au apărut termeni noi.

Echiparea tehnică a teritoriului este considerată elementul motor al dezvoltării și organizării complexe a orașelor și cuprinde întregul sistem de comunicații și transport (căi ferate, rutiere, aeriene, navigabile, transportul auto, starea și traseele mijloacelor de transport), gospodărirea complexă a apelor, sistemul energetic național (centrale hidroelectrice, termoelectrice și de termoficare, atomoelectrice), alimentarea cu gaze, protecția și conservarea mediului înconjurător.

---

uman, iar ideile CIAM au avut o influență semnificativă asupra dezvoltării arhitecturii și urbanismului în întreaga lume.

² Agenția pentru Protecția Mediului Dolj, 2014, *Raportul Județean Privind Starea Mediului – Mediul Urban, Sănătatea și Calitatea Vieții*;

După schimbările de regim social-politic din 1989, cea mai importantă acțiune în „**Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificarea strategică a orașelor din România**”, proiect finanțat prin Programul Capacitatea Administrativă 2007 – 2014, în cadrul unui parteneriat de asistență tehnică încheiat între Ministerul Dezvoltării Lucrărilor Publice și Administrației și Banca Mondială. Aria luată în calcul de **STRATEGIA POLULUI DE CREȘTERE CRAIOVA (SIDU Craiova 2021 – 2030)**³, coincide cu aria de acțiune a Zonei Metropolitane, pentru dezvoltarea căreia au fost selectate nu mai puțin de 944 de proiecte cu o valoare de 12,7 miliarde de euro, între care proiectele de infrastructură urmând să reprezinte peste 11 miliarde de euro.

Zona Metropolitană Craiova este amplasată în județul Dolj și a fost înființată în baza Legii administrației publice locale nr. 215/2001 (republicată), ale Legii nr. 351/2001 (Lege privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului National cu modificările și completările ulterioare), ale Legii nr. 350/2001 (Lege privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare) și cu respectarea O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea 246/2005, precum și în baza următoarelor Hotărâri ale Consiliilor Locale din localitățile componente ale Zonei Metropolitane⁴: nr. 297/27.11.2008 (Craiova), 6/31.01.2013 (Filiași), 2/30.01.2013 (Segarcea), 15/27.09.2012 (Almăj), 17/14.03.2013 (Brădești), 297/27.11.2008 (Breasta), 20/17.09.2012 (Bucovăț), 7/27.02.2013 (Calopăr), 5/30.01.2014 (Cârcea), 12/29.03.2013, (Coșoveni), 5/30.01.2013 (Coțofenii din Față), 297/27.11.2008 (Ghercești), 14/25.09.2012 (Ișalnița), 4/28.01.2014 (Malu Mare), 297/27.11.2008 (Mischii), 5/11.03.2009 (Murgași), 297/27.11.2008 (Pielești), 35/15.10.2008 (Predești), 297/27.11.2008 (Șimnicu de Sus), 2/19.02.2009 (Teasc),

---

³Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană pentru Polul de Creștere Craiova (SIDU), document strategic care constituie condiția de bază pentru zona financiară prin intermediarul Axei prioritare a 4-a POR 2014-2020 – Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, <https://primariacraiova.ro/ro/a/131/strategia-integrata-de-dezvoltare-urbana-pentru-zona-metropolitana-craiova>.

⁴ www.metropolacraiova.ro

3/26.10.2012 (Terpezița), 9/10.07.2012 (Țuglui), 18/27.04.2012 (Vârvoru de Jos), 3/31.01.2014 (Vela).

Populația după domiciliu din cele 29 de localități componente ale Zonei Funcționale a Polului de Creștere Urbană Craiova, la 1 ianuarie 2016, era de 410.801, reprezentând 58,7 % din populația totală județului Dolj. Din populația după domiciliu de la nivelul Zonei Funcționale, 74,4 % au domiciliul în municipiul Craiova, 6,4 % în mediul urban, iar 19,2 % în mediul rural.

Componentele principale ale unei zone funcționale dintr-o localitate sunt cele industriale, de locuit, de dotări social-culturale, de spații verzi, de circulație și transport. Ca echipare edilitară⁵, Zona Metropolitană Craiova are, în cea mai mare parte, atât sisteme centralizate de alimentare cu apă și canalizare, amenajări pentru irigarea / desecarea terenurilor agricole, cât și rețele de înaltă tensiune, de medie și joasă tensiune, magistrale de gaze și rețele de medie și mică presiune și rețele de transport și telecomunicații.

---

⁵ Zona Metropolitană Craiova, *Evaluarea nevoilor de dezvoltare la nivelul ZMC pe termen mediu și lung și identificarea perspectivelor de dezvoltare*, 2014; Zona Metropolitană Craiova, *Studii de fundamentare pentru P.A.T.Z.: Studiu de Echipare Edilitară*, Elaboratori: Dragoș Pîslaru, Adrian Juncu, Laura-Elena Tucan, Georgiana Hangan, decembrie 2015.